

Apró közlemények.

Szláv geográfusok kongresszust tartottak f. év júniusában Prágában. Egyebek között a Kárpátok és a Balkán tanulmányozására bizottságot alakítottak. Lengyel részről kezdeményezés történt, hogy ebben a bizottságban nem szláv kutatók — nevezetesen a Kárpátoknak és a Balkánnak magyar és oláh ösmerői — is működhessenek. Szakosztályunk a nagyjelentőségű kérdésben tárgyalásokat indított.

Lengyel geográfusok Magyarországon. A szegedi egyetem és a budapesti közgazdaságtudományi kar geográfus professzorainak és hallgatóinak nyári látogatására viszonzásul októberben Sawicki professzor vezetésével a krakkói egyetem geográfus hallgatói ellátogatnak Magyarországra. Útirány: Körömcánya, Budapest, Esztergom, Győr, Veszprém, Badacsony, Keszthely, Pécs, Mohács, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Hortobágy, Bükk-hegység, Miskolc, Tokaj, Kassa. A magyarországi fogadtatásról szakosztályunk gondoskodik, nehogy megismétlődjék az a szegyenletes-nemtörődömség, mely a varsói egyetem tavaly nálunk járt geográfusait „körülövezte“.

Az új középiskolai tanterv. Hosszas tárgyalások után tető alá került az új középiskolákról szóló 1924. évi XI. t.-c. A tantervkidolgozó szakbizottságok 1922-ben kezdték meg működésüket. A földrajzra vonatkozó javaslatot Dékány István és Ember István készítették elő, de az annyira nem elégitette ki a sakköröket, hogy ez év januárius havában gróf Teleki Pál kezdeményezésére ellenmozgalom indult meg. Ennek eredményeképen

az Országos Közoktatási Tanács meghívott szakértők meghallgatása után (bizottság elnöke gróf Teleki Pál, előadója Dékány István, tagjai: Ember István, Kogutowicz Károly, Littke Aurél, Prinz Gyula, később Cholnoky Jenő) megváltoztatta javaslatait és ha nem is egészében, nagyjában mégis gróf Teleki tervezetét fogadta el. (Gimnázium I. 2, II. 2, III. 3, VII. 2 óra; reálgimnázium I. 2, II. 2, III. 2, IV. 1, VII. 2; reálskola I. 2, II. 2, III. 2, IV. 1, VII. 2, VIII. 1 óra.) Korántsem felel meg ez a geográfusok egységes véleménye szerint a mai követelményeknek, de mindenesetre haladás és nagy feladatok elé állítja a középiskolai tanárságot, valamint a tanárképzést is.

Sváje olaszországi szabadkikötője. Savona Svájnak a Savonától 8 km-re W-ra fekvő Vado-t szabadkikötőnek ajánlotta fel. Ezzel a rövidebb útvonallal a Franciaország felé irányuló forgalmat akarják Olaszország felé terelni.

Kéz A.

Új földrajzi intézet Innsbruckban. F. Sölch, az innsbrucki új egyetemi földrajzi intézet igazgatója, intézetét a grenoblei földrajzi intézet mintájára rendezte be és főképen Tirol emberföldrajzával kíván foglalkozni.

Kéz A.

A földbirtok megoszlása Lengyelországban. A lengyel statisztikai hivatal beszámol a nagybirtokok (50 hektáron felül) megoszlásáról (1923).

Lengyelország 36,676.820 ha-nyi területének kb. fele művelhető (17,776.963 ha) 48·5%, erdő (8,952.486 ha) 24·4%, legelő és rét (6,291.242 ha) 17·2%,

3,659.129 ha 9-9% más művelés alatt áll vagy terméketlen.

A nagybirtokok 14,186.605 ha-nyi területet (ebből erdő 6,742.501) az egész országnak több mint 38%-át foglalják el. Ebből az államé: 3,341.786 ha (2,602.786 ha erdő), egyházi vagyon: 227.462 ha, más közösség tulajdonában van: 132.879 ha, magántulajdon: 10,493.478 ha.

A nagybirtokok a különböző kormányzóságokban a következőképpen oszlanak meg: Polécia (1,658.019 ha), Poznavia (1,083.836), Warszawa (845.214), Wilno (822.280), Volhinia (753.420), Lwów (751.360), Lublin (742.432), Nowogrodek (667.693), Lodz (455.881), Kielce (493.841), Bialystk (394.641), lengyel Pomeránia (474.494), Kraków (337.952), Stanislawów (340.348), Tarnopol (493.034), Szilécia (187.778).

A magánosok kezén levő nagybirtokok tekintélyes része (4,010.450 ha) erdő, a földművelés alatt álló terület mindössze 3,844.407 ha), legelő: 951.908, kaszáló: 476.114, gyümölcsös és konyhakert: 69.555, mocsár: 161.111, tőzeg: 843.591, belterület: 116.678 ha.

A nagybirtokosok száma 19.457. Ezek közül 6254 birtoka 50—100 ha között, 8948-é 100—500 ha, 4255-é 500 ha-on felül van. Az 50—100 ha közötti birtokok 436.665 ha-t, 100—500 között 2,120.768 ha-t, az 500 ha-on felüliek 7,936.046 ha-nyi területet foglalnak el.

A nagy uradalmakból 1919-ben 13.000 ha-t, 1920-ban 28.000, 1921-ben 67.000, 1922-ben 52.000, 1923-ban 100.000 ha-t osztottak ki. 1924-ben 330.000 ha-t akarnak szétosztani. Ebből a területből 70.000 ha-t a leszerelt katonáknak, 250.000 ha-t polgári egyéneknek szántak.

La Géographie, 1924, V. Kéz A.

Új folyóirat. „Zeitschrift für Geopolitik“ címen K. Haushofer és E. Obst szerkesztésében ez év januárjában, Berlinben új időszerű földrajzi havi folyóirat indult meg.

A Földr. didaktikai szakosztály május 15-iki (V.) ülésén *Karl János A természeti emlékek védelme és az iskola* címen tartott felolvasást. Vázolta a természeti emlékek védelme gondolatának fejlődését a külföldön és nálunk. Kifejtette, hogy a természeti emlékek megvédését minden művelt állam fontos teendőnek ismerte fel. Sőt ily irányú nemzetközi hálózat kiépítésén is fáradoznak hivatalos és magántényezők egyaránt. Ezt a célt szolgálta a múlt évi párizsi nemzetközi konferencia is. Nálunk is megvolt és megvan ma is az ilyen irányú mozgalom. Hazánkban főleg az erdészet fejt ki e téren nagy munkát. Nálunk a természeti emlékek védelmét az iskolaival szeretnék kezdeni. Az előadó néhány gondolatot vetett fel arra, hogy már az elemi iskolától kezdve a középiskoláig hogyan lehetne ezt a szép eszmét szolgálni (olvasmányok, kirándulások a szemléltető oktatás keretében). A felolvasás sok oktatást nyújtott, de még több gondolatot ébresztett és szépen kiegészítette a szakosztálynak a honismertetés kérdését felölő idej előadásorozatát.

Horváth Károly a statisztikai adatoknak a földrajztanításban való felhasználásáról mondotta el sokévi tapasztalatait. A statisztikai adatokból csak keveset kell adni és csak azt követelni, ami jellegzetes és az összehasonlításokhoz szükséges.

A hatodik (június 12-i) ülésen *Ember István* dr. *A földrajztanítás módszerének logikai alapvetéséről* szóló szép és értékes dolgozatát olvasta fel. *Geszti Lajos*.